

[Transcript] Genstart / Færøernes russiske forbindelse

Det er en del af ridsfællesskabet, men aligevel deres egen lille enhed.
I flere 100 år har færingerne sejlet rundt på verdenshavene
og lavet deres egen handelsautaler uden Danmark har kunne blende sig.
Men nu mener flere danske politikere, at grænsen er nået.
Nu skal det handle om ridsfællesskabet.
På grund af en gammel fiskeriavtale mellem færgerne og Rusland,
sejler store ridsfællesskabet mistingt for spionage, nemlig frit ind og ud af færøske havne.
I mens de er formentet adgang til alle andre europæiske lande.
Og det skal stoppes.
Hvis man er fuldstændig glad med de fiskeriavtaler,
når det gælder det her, for hvis man som civilfartøj har militær udstyret bord,
så handler det ikke om handlinger.
Så handler det om udenrids- og sikkerhedspolitik,
og det er et anlæggende for den danske regering.
Må Danmark blende sig i færørende rusiske forbindelser?
Det genstart i dag, jeg hedder Anna Ingris.
Hvordan har du det med tanken om, at nogle af de russiske skipe, der ligger i Toursavn,
måske bliver brugt til militære formål?
Det har jeg rigtig skidt med.
Jeg var i Svalbard sidste år, og der talte mig meget om,
at det telekommunikationskabel mellem Svalbard og Norge var kapet over.
Og så talte man om et skib, som hed Melkast 5,
som havde sejlet sidste år 140 gange hen over København.
Man miste den, og kraftede det skib fra København.
Det fik beskedebåde, og flyttede sig, men flyttede sig ikke.
Og næste sidste lørdag gik jeg så en tur i Toursavn,
og det her skib står på hverft midt i Toursavn,
nogle formider fra regeringens bygninger i Toursavn.
Det er jo urovekkende.
Tænker du også, at det er et skib, som har været i Toursavn?
Urovekkende.
Tænker du også, at det bør få konsekvenser,
for den fiskeriavtal Færøerne har med Rusland?
Ja, min personlige holdning er,
at selvom den er meget betydningsfull for mange virksomheder,
og alleri og mange familier på Færøerne,
og den går meget, meget, meget langt tilbage,
så mener jeg, at vi skal arbejde os ud af at aftale.
Sjoerdur, vi vinder tilbage til fiskeriavtalen,
men vil du ikke starte med at præsentere dig selv?
Jeg hedder Sjoerdur Skåle,
og jeg sidder i Folketinget,
for jeg, når jeg er flokket ind i Færøsket,
så siger den, at jeg ikke har gjort efterhånden i mange år.

[Transcript] Genstart / Færøernes russiske forbindelse

Og så kommer vi til bagens sidste.

Overfører her Sjoerdur Skåle.

Som representant for Færøerne i Folketinget,
er Sjoerdur Skåle dybt optaget af alle politiske diskussioner
med Færøske interesser.

Det er et smukt syn, vi har herfra,
når vi kigger ud over Danmarks nyevalgte demokratiske forsamling.
Men Skåle har også en fortid som komiker og skuespiller,
og har flere gange fortolket den Færøske Folkesjæl
fra Folketingets talerstol med savn og gamle historier.

Sjoerdur, har du en historie,
der indkapsler det Færøske Folkes modstand mod at blive bestemt over?

Jeg siger en del historie fra min barndom, hvis du var tydelig.

Jeg er og besøger min bedste mor i Sudø.

Hun kigger ud gennem vinduet, og der er solens kinder,
og stjåren er blank, og der er stille, der er under fred,
og rødighed, og alt er roligt.

Jeg sidder på benken i hendes køkken, og så kører radioen.

Radioen fortæller om hungersnød og konflikter i Afrika,
og krig i Mellemøsten, og det ene og det andet ude fra verden.

Og så husker jeg, at jeg så kigger, at hun vinder hovedet fra fjorden udenfor,
og overfor mig, og så siger hun, Sjoerdur.

Verden, verden, verden, det er et ordent sted.

Og jeg husker, at jeg bliver helt klar for mig, at hun mente ikke,
at vi var en del af verden.

Verden er oven, men heldigvis er vi udenfor.

Det vedkommer ikke os.

Det er langt væk.

Jeg er meget klar, at vi skal høre til vesten.

Det gør vi også.

Men der er nogen ikke så for, som bruger sådan en retorik,
som man siger.

Vi skal ikke fra, hvor vi står, dele verden op i de gode og de omme.

Vi skal ikke tage stilling til den slags.

Det er der mange, der mener.

Sjoerdur, kan du ikke beskrive, hvordan man så helt konkret
ser den russiske tilstedeværelse, hvis man går en tur i torsagen i dag?

Du kan gå helt ud i tænkerne, der hvor regeringsbygningerne er.

Stilet er helt udenfor lavmandens den færdiske statsministeres kontor.

Så kan du kigge vest, du kan kigge syd, du kan kigge øst,
og så siger du russiske skibet.

Det er russiske skibet, som har formentet all gang til andre europæiske havne.

Så det fylder meget i billedet.

Man kan ikke undgå det.

[Transcript] Genstart / Færøernes russiske forbindelse

Hvordan kan man så se, hvis man ikke lige ved det i forvejen, at det er russiske skibet?

Det er russiske navnene.

Det er russiske flage at male på.

Man har mange af dem et færøsk flage i toppen.

Hvordan er det for dig at se, som færing det færøske flage, sidder om siden med det russiske?

Det gør man jo. Jeg finder udbehave ved det.

Den store russiske til stedevarrelse i Torsavn skyldes fiskeregøftalen, som de to lande indgår første gang i 1977.

Aftalen giver russerne mulighed for, at fiske massevis

er især fiskens sortmund i de færøske farvande,

og omvendt for færingerne lov til, at fiske kostbar torsk i de russiske.

Men allerede dengang er russland en kontroversiell samarbejdspartner.

Du er ti år gammel på dit tidspunkt her.

Kan du huske, hvad det er for en debat, der udspillede sig om aftalen dengang?

Jeg har ret husket noget af det, for russland var jo...

Religion var jo mere eller mindre verbudt i russland,

og jeg husker, at jeg var meget ung.

Så var der en romensk brætikan, som havde siddet i romensk fængsel

i mange, mange, mange år, rejste rundt om verden,

og fortalte det om kommunismens grusomheder,

hedder Richard Wulmbrand.

Han skulle være i Danmark en uge,

men det meste af den uge tog han til færøerne,

og alle var om, at vi samarbejde med de her mennesker,

de her studier, som forbødte religionen,

som forbødte kristendommen i russland,

og som forbrødde sig mod mennesker,

og satte mennesker som ham i fængsel fra sin tro.

Og hvorfor vækker det her religionsargument særlig indklang i færøerne?

Det er fordi færøerne er et meget religiøst samfund,

og det er skabt i en stor debat,

og der kunne meget en kritik af aftalen,

efter Richard Wulmbrands besøg, kan jeg godt huske.

Aftalen med russland her fortsætter jo faktisk mere,

hvad kontroversiell, altså gang på gang, de efterfølgende mange år,

hvad betyder alle de her tidligere kontroverser om aftalen for,

hvordan færingerne tager imod kritik af aftalen i dag?

Der er mange der siger, at vi har haft den her aftale i mange år.

Den har overlevede kommunismen, den har overlevede Muhurns fald,

den har overlevede Afghanistan-krigen, den har overlevede Georgien,

Vidrussland, krimen, den har overlevede alt,

og vi har fortsat med at have en god relation med den russland i nord,

[Transcript] Genstart / Færøernes russiske forbindelse

samtidig med den samme sted, der har været i krig med vesten i syd.

Så er der mange der siger, at det var der så væsent forskelligt nu, i forhold til før, ikke?

Hvornår begynder du egentlig selv sjover du sådan for alvor, at være kritisk over for den her tætte relation til russland?

Det var i 2014, efter ernakteringen af krimen.

De russiske senede militzer medbrugte de russiske flag.

Det var jo første gang, siden anden verdenskrig,

der var et angribskrig, hvor i en stat anakterer en del af en anden statik.

Det er en brud på så mange års stabilitet og fred,

og en verdensorden baseret på regler.

Der er det jo uhyveligt.

Hvad tænkte du, da du så, de der bilder affreniktering af krimen?

Ja, men jeg tænkte, at nu må vi vælge siden.

Nu må vi tage stilling ud fra det, der er politisk korrekt, og mere end det, som er økonomisk miste med skavnet.

Da russland anakterer krim af færøjernes handlede med russland på sit højeste.

Året forinden har EU nemlig boykottet færøjers fisk,

på grund af uenighed om nogle fiskekvoter,

og derfor har færøjernes intensiveret handling med russerne.

Her på havnen i Hjertals er der ingen nedføjelse med færringerne,

som fra dagstage tog ikke længere måske lidt makral og sim til EU-lande.

Det er jo en udfordring for eksportørerne.

Da EU ligger russland på is, efter anlikteringen fortsætter færøjerne, det er også deres eksport.

Og deres lavmand tager så godt til ministermet i Moskva.

Lederne af det færøjerske selvstyre, deres lavmand,

han har taget til Moskva for at forhandle.

Og dem med gør Sjordur skolefred.

Altså for at sælge flere fisk til russland.

Vores lavmand tog til russland,

og forhandlede med den russke regering,

om bedre afgang fra færerske varer til russland.

Jeg skal sige det samme,

at jeg har forsvaret vores samhandel med russland,

helt fra 14 til 22.

Men dengang blev jeg dig talt om strategisk samarbejde i den slags,

og det synes jeg var helt forkert.

Hvad gjorde du ved den utifredse,

over den del af at møde de Moskva?

Jeg gjorde bare klart, hvad jeg mente.

Jeg skrev nogle læsebriver om det, og den slags.

Hvad var det for nogle læsebriver, du skrev?

Jeg måske undskyldte til viderekommende,

[Transcript] Genstart / Færøernes russiske forbindelse

men jeg kan leve vores lavmand på den snydtige idiot.
Det skrev jeg i effekt.
Men jeg mødte ham i fortorsamme savnerdagen efter,
og vi talte godt sammen.
Men jeg synes, at det er en flør ting med
det strategiske samarbejde,
det synes jeg var uhejligt.
Selvom Sjordur Skåle længe synes,
at både eksporten af medvarer- og fiskereftalen med russland
er ok, så ændrer det sig for ham,
da russland går storstilet ind i ukraine.
I flere internationale medier er flere ukrainske byer lige nu under angreb.
Så har vi en krig i Europa et land,
som ønsker, at indtil indtil det gør et andet land,
altså et fjernet andet land fra landkortet,
det er jo uhørt,
og der tager jeg, at vi må handle,
vi må stande til vores eksport i russland,
og vi må optiske fiskereftalen.
Det var den tank, jeg fik.
For lidt tid siden begynder du selv sådan,
at grave i fiskereftalen
og undersøge, hvad den egentlig betyder.
Hvad finder du ud af?
Det, som jeg kommer frem til,
det er, at vi kan sagtens komme ud af aftalen
med økonomiske skinn på næsen.
Jeg mener, at faktisk, at vi har underskud af aftalen.
Hvis du kigger på historien,
så dengang, vi indgik aftalen i 77,
der var svarschafter,
altså sord munden som det hedder på dansk, tror jeg.
Det var en fisk, som slet ikke blev anvendt på færøerne.
Vi kaldte den faktisk formelt for unøtte fisk,
og havet, råd og dansk laks.
Og så det gjorde ikke så meget,
om vi overlovede fiskereftale i russland,
fordi vi fik de meget værdifulde torsk i barrenes erved.
Siden at de ændrede,
nu kan vi selv anvende den her sord munden
til at producere og vare,
og der kan bruges til alle mulige også til fine vare.
Det vil sige, at nu er der pludselig en større og større
at være de idéer, som vi overlodte til russerne.

[Transcript] Genstart / Færøernes russiske forbindelse

Er der nogle tal i din undersøgelse, som på en eller anden måde er sprunget i øjnene hos dig? Ja, årstallet 2004, hvor vi låde russerne fiske, nu skal det holde dig fast, 240.000 ton fisk i færdske farvand, mens vi fiskede cirka 15.000 i færdske farvand. Og så for hver gang vi fiskede 1 ton, kunne de fiske 15 ton. Jeg vil helt chokere over det, fordi det er fuldstændig åbenbart, selvom jeg regner efter prisen på det tidspunkt. Så det er åbenbart, og det er et underskud af dimensioner. Hvad synes du, at man skal stille op med den her fiskeriautel? Min personlige holdning, det har jeg altså altid sagt, at jeg mener, at vi arbejder på at komme ud af det, og fiske de fisk, som Gud gav os på vores farvander. Men det kræver selvfølgelig, at der er omlægget sådan nogle ting. Og det gav på kort sikt, græmmer det hårdt. Men på lang sikt er min vurdering. Det andet andre kan være uenige, at jeg fremlægger bare nogen's hal. Men på lang sikt kan jeg gå klar af det økonomiske også. Der er jo rigtig mange færinger, der lige nu er helt konkret økonomisk afhængig, af fiskeriautalen med Rusland. Og du siger, det kommer til at være hårdt i starten, og brutal, hvis man skal forlede den her fiskeriautel, eller komme ud af den. Vil det ikke være ekstremt omkostningsfuldt for de færinger, som trods alt jo er nogen, hvis man dropper den aftale? Det er jo ekstremt svært, og det er en kæmpe dilemma. Det som jeg tror er, at vi på lang sikt kan tjene mere penge ved at fiske vores egne fisk. For nyelig stiger presset på færderne og fiskeriautalen endnu mere. Det er, kan nemlig afsløre, at der er militært udstyr om bordet på flere af de Russiske skybe, der ligger til i færdske havne. Selvom fiskeripolitik er et færdske anlægne, så mener flere danske politikere, at sagne nu har karakter af udenridspolitik, og at Danmark derfor er i sin gode ret til at skrive ind. Jeg er fuldstændig ligeglad med de fiskeriautaler, for hvis man som civilfartøj har militært udstyr om bordet, så heller det ikke om handelængere. Nogle gange synes jeg, når journalister afdækker noget, så bliver det ikke klandret din stand.

[Transcript] Genstart / Færøernes russiske forbindelse

Du må godt prædike at bruge mig, min kollega.
Det er at køre i det her historie i øjeblikket,
og så er det meget stort.
Det er et politisk parti.
Jeg elsker at sige det her.
Så har man fundet på et skib, som ligger i torseren,
et gammel radioapparat,
og det er en stor historie i Danmarks Radio,
og det kan bruges til, at tale igenom,
om man kan lytte på tale,
om man kan bruge det siger morse igenom,
det er jo fantastisk,
det er jo sensation,
det er jo efterretningsudstyr,
det er jo spinache.
Og det er måske rigtig nok,
og det kan godt være, at journalister kan være lidt latterlige,
men du siger jo selv,
at du er bekymret for, at der ligger de her skibet i torseren.
Du bruger da ikke om det,
det kan blive brugt til militære formål.
Så derfor bare,
mit oprillende spørgsmål.
Hvor længe kan du accepterer,
at de ligger til hagen i torseren?
Hvor hurtigt skal det her gå?
Det er ofte mig, at jeg accepterer at lækker det.
Det er noget, som det fjernske myndigheder arbejder med,
og det kommer med et udspil om nogle få dage,
og så tror jeg, at man tager en god dialog om det,
og så forsøger man i så fredeligt som muligt,
at finde en løsning på det her.
Hvad tænker du om Søren Pabes udmælling om,
at han er ligeglad med den her fiskere i aftale?
Og det her, det er et udenrigspolitisk anlægne.
Når Søren Pabes siger, at han er lige glad med fiskere i aftale,
så siger han jo, at han er lige glad med det færageske myndighedets befrøjelse,
og han er lige glad med det færageske selgestyr.
Det er en sardeles alvorlige ting,
at sige fra en dansk torspolitiker.
Så unduminerer man jo det færageske myndigheds befrøjelse,
og det vil skabe en meget stort konfliktige ridsfællesskabel,
og det vil gavne nogen som helst.
Men Sjordur, hvis der er håndfæste bevisa på,

[Transcript] Genstart / Færøernes russiske forbindelse

at de udenrigspolitiske skipe i torsavns bionerer,
så har Søren Pabes vel sådan set ret,
altså så er det her et udenrigspolitisk anlægne,
og sommer Danmark vil sådan set godt blande sig og forbyde aftalen.
Danmark kan godt tage meninger om det,
men altså det er ikke nogen nyt, altså,
Rusland har været af sin sygeholdfjers.
Jeg tror, de kender alt.
Det ved, hvor kablerne ligger, de kender alt.
Det har været altså mange, mange, mange skipe,
og hele flåde og skipe har været på færdens siden sygeholdfjers.
Men bare fordi det ikke er noget nyt, altså,
det kan da godt være, at vi har været dummerne i jo ind til nu,
men hvis vi så nu finder ud af, at der er spionage,
så er det et udenrigspolitisk anlægne,
og Danmark må vel så i teorien godt blande sig.
Ja, man må godt selvfølgelig, man må have meninger om det,
og så indgår man en dialog med færdisk myndigheder.
I har det fiskribolitiske ansvaret, vi har det sikkerhedsfærdisk ansvaret,
men det er ingen løsning i fællesskabet.
Hvis nu det ikke kommer til at foregå på denne her måned,
du ved med en savlig debat, og en forståelse,
og stille og roligt, altså, hvis Danmark nu skulle finde på
at skrive ind og træffe beslutninger på det her område, hvordan,
tror du, så det vil blive mødt for færdisk siden?
Ja, så vil vi have en konflikt.
Vi skal til færdørende.
Færdørendes økonomiske krise skyldes i virkeligheden af færingerne,
i starten af 90'erne bliver færdørende ramt af en dyb økonomisk krise.
Arbejtsløsheden stiger, og folk flytter væk fra øerne.
Krisen får Danmark til at sætte færdørende under administration,
og forholdet mellem de to lande er på lavpunktet.
Tillidskrisen var totalt, altså, og færdørende følte sig snydt af Danmark.
Man har gjort nogle frejl selv, altså, det var hovedansvaret for den økonomiske krise.
Så Danmark også har gjort nogle ting, som har meget forkert det.
Danmark overdrugte færdørende, og to styringer af færdørende,
som har følt sig fjernstyret fra København, hvor det ikke har ingen færingelig.
Hvad var du også brede over dit en gang?
Ja, det var en forfærdelig tid.
Jeg kunne huske en gang, jeg var i Circosrevyen i 1958.
Jeg har gjort lige sådan satire og sådan den slags,
så sidder jeg i Circosrevyen, og så kommer der en stor sketch,
som jeg ikke vidste var derfor.
Det er det bedste skuespillere i Danmark.

[Transcript] Genstart / Færøernes russiske forbindelse

Det er en lang, lang sketch med en lang sange,
og det var i færdske tøj, færdske drakter, færdske huset var bag kunde,
færdske fjælde var bag kunde.
Og så lyder det sådan, hvis jeg siger sådan nogenlunde en del af det,
set utæring efter næring.
Stålst og stedet, et folkeslavisk, uregamle kamprubbeder, vi vil have.
Vi vil bare have en friske kutter være og have lov til at sende regningen til jer,
og så vil vi respekterere, som de andens første løser, at få kelede børn, vi er.
Sådan kørte det i lang, lang, lang, lang tid med flere synografier.
Du er jo en satirens menskur, og det har du bevist flere gange også fra talerstolen,
men da du sad og så den der sketch, grindt du så ikke?
Jeg grindte på en måde, for det var flot fremført, det var flot kostymer,
flot synografi og sådan meget flot lavet,
men det var ikke sådan, at man grindte af en chef, eller en politiker, eller en leder.
Man grindte jo af en befolkning, ikke?
Altså, der lå i ligesom en grundfølelse af foragt under hele sketchen.
Det, jeg synes, var særdeligt og ubehageligt.
For det byggede høj grad af manglerne viden om, hvad der foregik.
Hvorfor vi var kommet i den foruldskyse situation, som jeg var i går.
Det var ligesom en fuld som var såret, som blev angrippet af råvfulde.
Sådan føltes det dengang.
Men så var det ligesom en ting tilbage, at det var vreden.
Vreden over det, der var sket, ikke?
Det var kæreren, at den følelset var tilbage.
Og det udlyste så et ønske om en løsrøvelse fra Danmark.
Der var så forhandlinger i år 2000 med Danmark og Færøerne om løsrøvelse.
Løsrøvelsespartierne vandt valget på Færøerne for i uge.
Det blev også klart understret i dag, da det nyvalgte lavet ting for første gang troede det sammen.
Også i Danmark var det almindeligt, at man ville have Færøerne ud af ridsfællesskabet,
væk med dem og give det lort mere.
Og man skal passe på, for det er en delikat ordning.
Når et land, som Færøerne, er inde for Danmarks grænser,
så må man passe på med at respektere det færøske selvstyr,
det færøske myndigheder, det færøske selvbestemmels.
I det øjeblik man ikke gør det, så befinder Færøerne sig ikke godt i fællesskabet.
Sjurdur, hvis dit barnebarn en dag sidder i dit køkken, kigger ud og vinder ud,
og hører omkrig rundt omkring i verden,
tror du så, at du, ligesom din bestemur vil beskrive verden,
som noget Færøerne står udenfor og kigger på?
Nej, jeg siger til min søn, at vi er en del af det.
Vi er en del af verdens demokratier, vi er en del af de utrolig heldige mennesker i verden,
som har frihed til at sige, hvad vi vil, rejse, hvad vi vil, gøre, hvad vi vil.
Og den frihed, den er truet.
Derfor må vi stå sammen med vesten, og vi kommer ikke udenom militært af Sverige.

[Transcript] Genstart / Færøernes russiske forbindelse

Vi står sammen i NATO, som beskytter de her meget sorgbare demokratier, som jeg.

Er det noget, som endegyldigt er sket med Ruslands invasion af Ukraine?

Altså nu er Færøerne 100 procent en del af verden.

I den øvelse, der foregår lige i de her dage, er der et færøsk inspektionsskip, der sejler med i en NATO-øvelse.

Det er ikke sket før.

Så det er faktisk sket nu, at vi er fuldstændig klart, vi er en del af vesten.

Hvis jo du er tusind tak for besøget dag.

Selv tak.

Her slutter dagens genstart, som er sat sammen af Emma Elbik Høj, Line Fabrisius, Nikolaj Fulsang og Søren Elbik.

Jeg hedder Anna Ingrish.